

پایان نامه کارشناسی ارشد
رشته علوم حدیث
گرایش کلام و عقاید

روش‌های انتقال آموزه‌های اعتقادی به کودکان ۷ تا ۱۴ سال در قرآن و روایات

راهنما

حجت الاسلام و المسلمین دکتر هادی صادقی

مشاور

حجت الاسلام و المسلمین دکتر مسعود آذربایجانی

دانشجو

مرتضی دانشمند

اردیبهشت ۱۳۸۹

چکیده:

پرسش از روش‌های انتقال آموزه‌های اعتقادی به کودکان و نوجوانان، دغدغه‌ی همه‌ی پدران، مادران، معلمان، مبلغان، نویسندگان کودک و نوجوان، برنامه‌سازان صدا و سیما و همه‌ی کسانی است که به فردای اعتقادی کودک و نوجوان و چگونگی انتقال آموزه‌های اعتقادی به آنها می‌اندیشند. بر اساس پیشینه‌ی بحث، کاستی برخی از پژوهش‌های پیشین در آن است که شماری از آنها تنها از منظر قرآن و روایات، بدون توجه به یافته‌های روانشناسی رشد در زمینه‌ی مراحل مختلف ادراک کودکان، به مساله‌ی روش‌ها و قالب‌ها پرداخته‌اند و برخی دیگر، گرچه، روش‌های برگرفته از قرآن و روایات را مطرح کرده‌اند، اما نمونه‌های کاربردی نشان نداده‌اند و برخی دیگر هر چند، قالب‌ها و نمونه‌هایی را نشان داده‌اند و به مراحل رشد نیز توجه داشته‌اند، اما از ارائه‌ی پشتوانه‌ی نظری روش‌ها دریغ ورزیده‌اند.

در پژوهش حاضر، در آغاز، ویژگی‌های ادراکی کودکان از منظر روانشناسی رشد در سنین هفت تا چهارده سال، مورد بررسی قرار گرفته، آنگاه به روش‌هایی که در آیات و روایات برای انتقال آموزه‌های اعتقادی به آنها مطرح گشته همچون روش قصه، شعر، گفت و گو، معما و چیستان پرداخته شده است. نیز مبانی روانشناختی و قرآنی - روایی روش‌هایی که از قرآن و روایات به دست آمده، مورد تحلیل قرار گرفته است. پس از کشف روش‌ها، به نمونه‌های کاربردی روش‌ها در قرآن و روایات و نیز نمونه‌های امروزی روش‌های مستنبط از این دو منبع پرداخته شده است.

کلیدواژه: کودک، نوجوان، روش، انتقال، آموزه، اعتقادی، قصه، شعر.

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات	۱
تعریف مساله	۲
پرسش تحقیق	۳
فرضیه تحقیق	۳
پیشینه‌ی تحقیق	۳
هدف پژوهش	۸
ضرورت پژوهش	۹
روش تحقیق	۱۰
مفهوم شناسی	۱۰
۱- کودک	۱۰
۲- روش	۱۴
۳- انتقال	۱۵
۴- آموزه	۱۵
۵- اعتقادی	۱۵
فصل دوم: مبانی نظری	۱۷
الف) مبانی قرآنی:	۱۸
مقدمه: تفسیر موضوعی، راهی برای راهیابی به روشها	۱۸
۱- جامعیت قرآن	۱۹
۲- هماهنگی معارف قرآنی با ویژگیهای مخاطبان	۲۳
۳- قرآن کتابی برای همه‌ی مخاطبان	۲۵
۴- قرآن کتابی برای همه‌ی زمانها (جاودانگی)	۲۶

- ۳۶..... ۵- تربیت دینی نوعی بیدار ساختن فطرت.....
- ۳۱..... (ب) مبانی روان شناختی:.....
- ۳۲..... نظریه پیازه:.....
- ۴۲..... نظریه‌ی اریکسون:.....
- ۴۷..... فصل سوم: روشها و انتقال آموزه‌ها.....
- ۴۹..... (۱) قصه.....
- ۴۹..... چستی قصه.....
- ۵۱..... راز تأثیرگذاری قصه:.....
- ۵۳..... اهداف و کارکرد قصه:.....
- ۵۳..... ۱- تفکر بر انگیزی:.....
- ۵۵..... ۲- عبرت آموزی:.....
- ۵۵..... ۳- آرامش یابی:.....
- ۵۷..... ۴- حق بودن:.....
- ۵۷..... ۵- نرمی دل:.....
- ۵۸..... ۶- تذکارتی بودن:.....
- ۵۹..... انواع قصه‌های قرآنی:.....
- ۵۹..... الف: از نظر نوع پیام:.....
- ۵۹..... (۱) مستقیم:.....
- ۶۰..... (۲) ضمنی:.....
- ۶۲..... ب: از نظر نوع شخصیت‌ها:.....
- ۶۲..... (۱) قصه حیوانات.....
- ۶۲..... (۲) قصه انسانها.....
- ۷۲..... ج: از نظر تحقق بیرونی:.....
- ۷۲..... ۱- واقعی:.....

- ۷۳.....تحلیلی: ۲-تحلیلی:
- ۷۴.....شعر: ۲)
- ۷۴.....تعریف شعر: ۲-تعریف شعر:
- ۷۶.....جایگاه شعر در اسلام: ۲-جایگاه شعر در اسلام:
- ۸۱.....استفاده از شعر در انتقال آموزه‌ها: ۲-استفاده از شعر در انتقال آموزه‌ها:
- ۱۰۰.....دعا: ۳)
- ۱۰۲.....گفت و گو: ۴)
- ۱۰۴.....استفاده از موقعیت های مناسب: ۵-استفاده از موقعیت های مناسب:
- ۱۰۵.....تعریف موقعیت مناسب: ۲-تعریف موقعیت مناسب:
- ۱۰۹.....انواع موقعیت های مناسب: ۲-انواع موقعیت های مناسب:
- ۱۰۹.....۱) موقعیت توصیه پدر یا مادر به فرزندان در لحظه مرگ: ۱) موقعیت توصیه پدر یا مادر به فرزندان در لحظه مرگ:
- ۱۱۱.....۲) موقعیت مشاهده مرگ دیگران: ۲) موقعیت مشاهده مرگ دیگران:
- ۱۱۲.....۳) موقعیت پدید آمدن آنرخش و تنفر: ۳) موقعیت پدید آمدن آنرخش و تنفر:
- ۱۱۳.....۴) موقعیت فرزند خواندگی: ۴) موقعیت فرزند خواندگی:
- ۱۱۸.....۶) پرسش و پاسخ: ۶) پرسش و پاسخ:
- ۱۲۰.....اقسام پرسش در قرآن: ۶-اقسام پرسش در قرآن:
- ۱۲۲.....۷) معما و چیستان: ۷) معما و چیستان:
- ۱۲۲.....تعریف: ۷-تعریف:
- ۱۲۳.....تفاوت معما و لغز: ۷-تفاوت معما و لغز:
- ۱۲۳.....چیستان در روایات: ۷-چیستان در روایات:
- ۱۲۵.....نمونه‌های امروزی: ۷-نمونه‌های امروزی:
- ۱۲۵.....۱) آموزه صمد: ۷-آموزه صمد:
- ۱۲۵.....۲) آموزه نام امان: ۷-آموزه نام امان:
- ۱۲۶.....۳) آموزه تدبیر خداوند: ۷-آموزه تدبیر خداوند:

۱۲۷..... (۳) آموزه غدیر

۱۲۸..... سخن پایانی

۱۳۰..... فهرست آیات

۱۳۵..... کتابنامه: